

- присвяч. 94-й річниці з дня народж. В. П. Маслова, Харків, 19 лют. 2016 р. Харків, 2016. С. 173-176.
2. Закон України «Про споживче кредитування» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 1, ст.2). Розділ III «Договір про споживчі кредити» (п. 1 ст. 13). URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>
 3. Споживче кредитування по-новому: чи стало краще?. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/spozhivche-kredituvannya-ponovomu-chi-stalo-krashche.html>

Резворович Кристина Русланівна,
кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

УНОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОЛЕКТОРІВ ЯК ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРОСТРОЧЕНИХ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

З часів кризи 2007-2009 років продовжується шлейф проблем у банків із обслуговування простроченої заборгованості. Однією з складових проблеми є започаткування активної роботи колекторських агенцій. Особливе місце займає діяльність колекторів, які працюють з боргами фізичних осіб.

Вже більше десяти років парламент різних скликань намагається унормувати їх діяльність, звільнивши банки від тягаря непрацюючих активів на балансі з одного боку та убезпечивши позичальника від злонамірених дій тих, хто «вибиває» борг.

Сьогоднішній парламент також підготував відповідний законопроект, і унормувати діяльність колекторів рекомендує парламенту фінансовий комітет Верховної Ради.

Відповідний проект закону члени комітету пропонують прийняти за основу. Передбачається врегулювати діяльність колекторів, які працюють саме з боргами фізичних осіб.

Основними рисами, є те, що передбачено, що колекторів будуть карати за незаконні силові дії. Крім того, хочуть надати право першого викупу боргу фізичним особам.

У планах також визначити орган державної влади, який буде регулювати діяльність колекторів. Це може бути Національний банк або Міністерство юстиції.

Важливо визнати, що на практиці існує дві групи колекторів: одна офіційно зареєстрована, друга – «бандитська». Проте межа між їх діями доволі тонка, і не завжди супроводжуються підписання відповідних договорів між банком, позичальником та самими колектором. Той факт, що колектори не застосовують психологічний тиск та явно дії примусу, які знаходяться за межами закону, ще не означає, що їх діяльність повністю відповідає букві закону на сьогодні.

Все більше і більше позичальник відзначають, що поряд з дзвінками колекторів до них надходять і дзвінки від банківської установи з приводу того ж самого боргу, що вказує на те, що банк і колектор не передали борг один одному, а їх дії є прямим порушенням законодавства та можуть бути кваліфіковані як примус до виконання цивільних обов'язків, що є кримінальним злочином.

Якщо ж фізична особа не надавала особисто дозвіл на використання телефону, фінансова компанія і колектори порушують законодавство.

Якщо надходять дзвінки або листи щодо кредиту, який особа не брала і по якому не виступали в якості поручителя, можна говорити про порушення Закону «Про захист персональних даних». Номер телефону людини і його домашній адреса – це конфіденційні дані. Фінансова компанія, банк і колектори не мають права на їх обробку без згоди власника.

Такі методи роботи колекторів як загрози, цілодобові дзвінки боржнику і членам сім'ї, використання лайливих слів в повідомленнях, поширення образливих фотоколажів і тому подібне порушують ряд положень Конституції (статті 3, 21, 22 і 32), Цивільного кодексу (статті 3, 291, 301, 302 і 308), Кримінального кодексу (стаття 182).

Якщо ж колектор загрожує примусово стягнути борг, то він вводить людину в оману. Адже тільки органи Державної виконавчої служби і приватні виконавці мають законодавчі підстави примусово стягувати заборгованість, дотримуючись офіційних процедур, передбачених Законом «Про виконавче провадження». Колекторські компанії мають право тільки інформувати боржника або поручителя по кредиту про наявність боргу.

Національний банк долучився до розробки законопроекту, над яким працює профільний комітет Верховної Ради, який повинен чітко визначити правила роботи колекторів, заборонити неетичну поведінку і встановити санкції за порушення. Серед головних змін, які пропонуються:

– банки і фінансові компанії ще на етапі підписання договору повинні попереджати клієнта про притягнення колекторів в разі прострочення по кредиту;

– колектори будуть зобов'язані дотримуватися вимог етичного поведінки;

- Національний банк буде вести реєстр колекторів;
- банки і фінансові компанії будуть контролювати поведінку залучених ними колекторів, а також будуть зобов'язуватися повідомляти Нацбанк про укладені угоди з колекторами.

На сьогодні в Україні кількість підприємств, діяльність яких відповідає наданню послуг із повернення боргів, налічується понад 200. Україна є майже єдиною із розвинутих країн світу, в якій така діяльність не визначена в законодавстві. Така ситуація призводить до того, що дії псевдоколекторів можна вважати таким, що підпадають під кримінальні злочини.

Колектори вдаються до психологічного тиску на боржників, членів їх родин, знайомих, колег по роботі. На перший план виходять зневага, вторгнення в приватне життя, порушення прав і свобод, що є прямим нехтуванням Конституцією та законами України.

Важливими кроками стає пропозиція про ліцензування колекторської діяльності та запровадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності на суму не менше 10 тисяч мінімальних розмірів зарплати – на сьогодні 50 млн. грн.

Також проект також вводить обов'язкові вимоги до співробітникам колекторів. Вікове обмеження в 25 років, володіння державною мовою, певний рівень освіти – точний критерій мають встановити інші нормативно-правові актами, а також сертифікат про спеціальну освіту колектора, вимоги для отримання якого має розробити Міністерство освіти.

Закон встановить методи, які заборонені в спілкуванні з боржником: заборонено зазіхати на життя і здоров'я, честь і ділову репутацію, заборонено використовувати силу, насильство, погрози в відношенні боржника і членів його сім'ї. Ще раз підкреслюється, що вульгаризми, нецензурна лексика та обмани є поза законом.

Також закон встановить час забори для спілкування колектора з боржником: з 20 годин вечора до 9 годин ранку в робочі дні і в вихідні та святкові. Саме цей час став найбільш прийнятним часом впливу колекторів на боржників та їх родичів. Відвідування родичів та місця роботи є неприпустимим. Тож ділове спілкування має стати єдиною формою роботи відповідальних колекторів.

Зрозуміло, що такі зміни в законодавстві не тішать тих, хто на сьогодні себе вважає колекторами. І погоджуватися на таке регулювання вони вряд чи будуть. Проте таке унормування дозволить знизити ту соціальну напругу, яка на сьогодні вже існує навколо стягнення існуючих боргів перед банками та іншими фінансовими установами.

З іншого боку, унормування діяльності колекторів призведе до якісного покращення вигляду балансів фінансових установ, з яких зникнуть сумнівні та безнадійні борги. Саме ці борги призводять до додаткового резервування в банках та перевитрачання відповідних фондів в банках та фінансових установах, що призводить до збитковості їх діяльності.

Основним позитивом законопроекту є введення в чинне законодавство поняття «колекторська діяльність», яке було відсутнє взагалі, і визначення колекторської діяльності як такої, що підпадає під ліцензування за певних умов. Саме ці аспекти дають підстави сподіватися на отримання захисту від існуючого сьогодні свавілля колекторів, що діють поза законом. Проте говорити про законопроект як про панацею в урегулюванні колекторської діяльності поки рано.

Бібліографічні посилання:

1. Колекторам заперят выбивать долги у украинцев: как это будет работать URL: <https://www.rbc.ua/rus/styler/kollektoram-zapretyat-vybivat-dolgi-ukraintsev-1576193304.html> (дата звернення 16.11.2020).
2. Романюк А. Грязные методы под запретом: защитит ли от коллекторов новый закон URL: <https://economics.segodnya.ua/economics/enews/gryaznye-metody-pod-zapretom-zashchitit-li-ot-kollektorov-novyy-zakon-1375968.html> (дата звернення 16.11.2020).
3. В Раде предлагают урегулировать деятельность должников коллекторов URL: <https://www.5.ua/ru/ekonomyka/v-rade-predlahaiut-urehulyrovat-deiatelnost-dolhovikh-kollektorov-202282.html> (дата звернення 16.11.2020).
4. Угрожают коллекторы: Нацбанк ответил, как защититься. URL: https://biz.ligazakon.net/ru/news/198179_ugrozhayut-kollektory-natsbank-otvetil-kak-zashchititsya (дата звернення 16.11.2020).

Гордієнко Тетяна Олександрівна,
старший викладач кафедри
цивільного, трудового та
господарського права Дніпровського
національного університету імені
Олеся Гончара

ВИЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ СПОРІВ З КРЕДИТНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Правильне визначення судової юрисдикції є необхідною передумовою ефективного захисту прав учасників договірних відносин. Не є винятком і спори, пов'язані з виконанням кредитних договорів. З набранням чинності новими редакціями Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України та прийняттям Кодексу України з процедур банкрутства підходить до розмежування компетенції судів зазнали істотних змін, що обумовлює актуальність даного дослідження.